

*Critical Studies in Texts and Programs of Human Sciences,*  
Institute for Humanities and Cultural Studies (IHCS)  
Quarterly Journal, Vol. 23, No. 2, Summer 2023, 207-232  
Doi: 10.30465/CRTLS.2023.39808.2499

## critiques the Classics of organization theory book

Gholamreza Malekzadeh\*, Zahra Rajaei\*\*

### Abstract

The present article introduces, reviews and critiques the book *Classics of organization theory*: by GM Schafritz and Steven Ott, translated by Dr. Ali Parsaian which has been published by Termeh Press. The research method is qualitative. This book has been reprinted for the fifth time by Termeh Publications in 2017 and has 1054 pages. The book is in a good condition in the appearance, page layout and page quality. This book includes articles from management figures such as Fayol, Taylor, Simon, Follett and so on which distinguishes it from other books in the field of organizational theory. In this book, the presentation of generalities at the beginning of every chapter by Schafritz and Steven Ott along with the presentation of related articles in every viewpoint and presentation of the sources in the end of every article will help to better summarize the content for readers. The disadvantage of translating the book is that its references were from 1896 to 1990. The newer editions of the English book is available and although two chapters and a collection of articles have been added to the new edition, the translation of the book needs to be updated.

**Keywords:** myth, Organization Theory, Criticism Organization Theory; Criticism; analyze; myth; classic authors

\* Associate Professor, Department of Management, Faculty of Economic & Administrative Sciences (FEAS)  
Ferdowsi University of Mashhad (FUM), Iran, malekzadeh@um.ac.ir

\*\* Assistant Professor of Public Administration, Payame Noor University, Tehran, Iran (Corresponding author),  
zahrarajaei@pnu.ac.ir

Date received: 2023/04/23, Date of acceptance: 2023/08/17



Copyright © 2010, IHCS (Institute for Humanities and Cultural Studies). This is an Open Access article. This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

The present article introduces, reviews, and critiques the Classics of organization theory book by GM Schafritz; Steven Ott, translated by Dr. Ali Parsaian. It has been published by Termeh Press. The research method is qualitative. This book has been reprinted for the fifth time by Termeh Publications in 2017 and has 1054 pages. The book is in a good condition in terms of appearance, page layout, and page quality.

This book includes articles from management theorists and figures such as Fayol, Taylor, Simon, Follett, and more, which distinguishes it from other books in the field of organizational theory. In this book, generalities at the beginning of every chapter are presented by Schafritz and Steven Ott. Additionally, related articles are presented in each chapter, along with sources and notes at the end of every article, making it helpful for summarizing the book's content for readers.

This book consists of 8 chapters, and a summary of each chapter is as follows:

The first chapter, titled Classics of Organization Theory, provides a brief explanation of the classics' perspective and presents articles on classical influence. The second chapter, titled Neoclassical Organization Theory, presents criticisms of the classical theory based on behavioral sciences. The third chapter, titled Human Resource Theory or Organizational Behavior, focuses on those areas. The fourth chapter discusses "Modern" Structural Organization Theory. The fifth chapter explores organization theory from the perspectives of population ecology, contingency, and system. The sixth chapter highlights views based on market and interest groups. The seventh chapter delves into Power and Politics. Lastly, the eighth chapter covers organization theory, organizational culture, and symbolic management.

The advantages of translating this book are as follows: the cover design is suitable, and all necessary explanations are provided in the identification section, including the book's title, authors' names, editing and printing details, publisher's information, and national bibliography number. The table of contents clearly lists the number of chapters, content, and reference pages, helping readers locate specific articles. The book is consistent with the designated title and university syllabus, and it aligns with the religious principles of the Islamic Republic of Iran. The history of organization theory from 1491 BC to 1990 AD is briefly referenced, and the fonts and layout are appropriate. The volume and content of the book attract readers, and the text is written in a simple and correct manner, promoting reader understanding. The book adheres to the usual rules of calligraphy, provides separate bibliographies at the end of each article, and demonstrates good accuracy in citations and references. The book's comprehensiveness is further emphasized by its bibliography, table of contents,

translators' foreword and Persian and English glossary. The scientific principles of referencing in the text and bibliography are satisfactory, and the book includes articles by authors from each school.

However, there are some disadvantages to consider. The form of the book needs revision, and the Persian translation could benefit from more words in the glossary. The cover design and color could be better matched. Scientific tools such as tables, diagrams, and management models are underutilized in the book. The principles, rules of writing, correct spelling, and typing require editing in future editions. Including more references in the subtitles and providing explanations for specialized terms in the footer of the page would benefit readers, especially students. Some punctuation errors, lack of space between words, and improper use of quotation marks and commas are observed throughout the text. There are instances where better translations could be used, and bold mode should be removed from certain names. Some important topics in organization theory may have been overlooked, and theories were not compared nor their philosophical foundations discussed. Additionally, scientific techniques like behavioral goals, tests, and exercises were not utilized. The Persian translation of the book should be updated according to newer editions of the English book.

### **Bibliography**

- Steven Ott, J. Shafritz (2016) Classics of organization theory, translated by Ali Parsaiyan, Tehran, termeh, volumes 1 and 2 (Persian)
- Daft, Richard L. (2012) Organization theory and design; translated by Arabi-Parsaiyan, Tehran, 9th edition, Iran cultural studies (Persian)
- Daft, Richard L.(2014) theory and design of the organization; translated by Arabi-Parsaiyan, Tehran, 9th edition, Iran cultural studies (Persian)
- Scott Richard (2007) Organizations, rational, natural and open systems, Mirzaei Ahrandjani Hassan, Tehran, samt Publications (Persian)
- Razzaghi, Mohammad Ebrahim (2013), "Criticism of the book of public communication in sports", Journal of Communication Management in Sports Media, Volume 1, Number 4, Summer. (Persian)
- Robbins, Stephen P. (1997) Organization Theory and Design, translated by Alvani, Seyyed Mehdi: Danaei Fard, Hassan, Tehran, Safar Publications (Persian)
- Ghasemi, Hamid; Keshkar, Sara and Izadprast, Leila (2014), "Methodology of Book Review", Sociologists Publications (Persian)
- Soukas, Harimidos and Chia Robert (2009) Philosophy and theory of organization, translated by: Asgari Nasser, Amiri Mojtaba, Tehran University Press, first edition (Persian)

- Droodi, Fariborz (2014). "Introduction to the types of criticism and its functions", Quarterly book review, information and communication, first year, numbers 3 and 4, 234-221. (Persian)
- Razi, Ahmad (2008), "Evaluation and Criticism Indexes of University Textbooks", Sokhn Samit, Year 14, Number 1, pp. 21-30. (Persian)
- Suleimanzadeh Najafi, Nirah Al-Sadat and Ashrafi-Rizi, Hassan and Yarmohamedian, Mohammad Hossein and Shahrazadi, Leila, (2013), "Construction and Validation of the Evaluation Scale for Academic Textbook Criticism Articles", Scientific-Research Quarterly Journal of Research and Writing Academic Books, no. 31, Autumn and Winter, pp. 14-30. (Persian)
- Shaghghi, Mehdi, (2019), "Criticism of the Book of Professional Ethics in Librarianship and Information Communication", Critical Research Journal of Humanities Texts and Programs, Research Institute of Humanities and Cultural Studies, Scientific-Research Monthly, No. 10, December. pp. 223-242. (Persian)
- Shamosi, Nematullah, (1381), "Reference to electronic sources in scientific articles", Information Quarterly, No. 3 and 4, Spring and Summer. (Persian)
- Sadeghi Fasaei, Soheila and Irfan Menesh, Iman, (2014), Methodological Foundations of Documentary Research in Social Sciences, Culture Strategy, No. 29, Spring, pp. 61-91. (Persian)
- Samadi, Parvin, (2019), "Criticism on the book of teaching methods and techniques", Critical Research Journal of Humanities Texts and Programs, Research Institute of Humanities and Cultural Studies, No. 10, Day, pp. 265-282. (Persian)
- Taheri Attar, Ghazaleh and Hosni Nik, Mohammad Ali, (2019), "Criticism of the Book of Administrative Laws, Critical Research Journal of Humanities Texts and Programs, Research Institute of Humanities and Cultural Studies, No. 11, Bahman, pp. 305-318. (Persian)
- Abdollahi, Hossein, (2019), "Criticism and Content Analysis of Teaching Manuals in Universities", Critical Research Journal of Humanities Texts and Programs, Research Institute of Humanities and Cultural Studies, No. 10, December, pp. 309-326. (Persian)
- Ghasemi, Hamid, (2019), "Critique of the book Basics of Sports Marketing", Critical Research Journal of Humanities Texts and Programs, Research Institute of Humanities and Cultural Studies, No. 10, Day, pp. 363-383.
- Maleki, Hassan(a), (2014), "Textbook Design and Compilation Method: Preliminaries of the Book", Sokhn Samt, No. 14, pages 9-22; (Persian)
- Maleki, Hassan (b), (2004), "Textbook Design and Compilation Method: Body and Text Section", Sokhna Samat, No. 15, pages 9-22; (Persian)
- Schafritz, GM; Ott, Steven (2000) Classics of organization theory, fifth edition, Harcourt college publisher Minniti, J.S.M. Melo, R.D.
- Oliveira, J.A.A. Salles, (2017), The Use of Case Studies as a Teaching Method
- Harpham, G.G. (2006). The character of criticism, New York: Routledge.<https://www.hhh.umn.edu/directory/john-bryson>.
- Daft Richard I(2021). organization theory design, cengagr learning Inc
- Tompkins Jonathan (2004) Organization theory and public management, Thompson. Cengage Learning.

## نقد کتاب تئوری‌های سازمان: اسطوره‌ها

غلامرضا ملک‌زاده\*

زهرا رجائی\*\*

### چکیده

مقاله حاضر به معرفی و نقد کتاب تئوری‌های سازمان: اسطوره‌ها جی ام شفريتز؛ استیون اوت، ترجمه دکتر علی پارسائیان می‌پردازد که توسط انتشارات ترمه منتشر شده است. روش تحقیق از نوع نقد کیفی می‌باشد. این اثر توسط انتشارات ترمه در سال ۱۳۹۶ به چاپ پنجم رسیده و در کل دارای ۱۰۵۴ صفحه است کتاب از بعد صوری اثر، همچنین به لحاظ کیفیت صفحه آرایی و صحافی، در وضعیت مطلوبی قرار دارد با توجه به اینکه مقالات اصلی از اسطوره‌های مدیریت از قبیل اسمیت، فایول، تیلور، سایمون، فالت و سایر نویسندگان آورده شده است ایده نو و بدیع به حساب می‌آید و آن را از سایر کتب در مورد تئوری‌های سازمان متمایز کرده است. در این کتاب ارائه کلیات ابتدای هر فصل به قلم شفريتز و اوت سپس ارایه مقالات مرتبط در هر دیدگاه و ارائه منابع هر مقاله به جمع بندی بهتر مطالب کمک می‌نماید همچنین به لحاظ محتوایی، منابع علمی مورد استفاده در تدوین کتاب، از سال ۱۸۹۶ تا سال ۱۹۹۰ بوده که اگر چه با توجه به نسخه‌های جدیدتر کتاب به زبان انگلیسی، دو فصل و مجموعه مقالاتی به چاپ جدید افزوده شده است که از این لحاظ ترجمه کتاب نیازمند به روزآوری است.

**کلیدواژه‌ها:** تئوری سازمان، نقد، اسطوره‌ها، تحلیل، نویسندگان کلاسیک

\* دانشیار گروه مدیریت، دانشکده علوم اداری و اقتصادی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران،  
malekzadeh@um.ac.ir

\*\* استادیار گروه مدیریت دولتی دانشگاه پیام نور. تهران. ایران (نویسنده مسئول)، zahrarajaei@pnu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۰۳، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۵/۲۶



Copyright © 2018, IHCS (Institute for Humanities and Cultural Studies). This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International, which permits others to download this work, share it with others and Adapt the material for any purpose.

## ۱. مقدمه

نقد را «شناختن محاسن و معایب» گفته‌اند. نقد به معنای خوبی‌ها را از میان بدی‌ها پیدا کردن و کمک به اعتبار اثر است، زیرا نقد اثربخش یک کتاب، می‌تواند در رفع نقاط ضعف آن موثر باشد. بدون شک نقد اصولی به بهتر شدن جایگاه یک اثر در بین آثار مشابه کمک می‌کند (رزاقی، ۱۳۹۳). امروزه نقد در تمامی عرصه‌های علمی، فرهنگی، سیاسی و غیره وجود دارد و موجب پیشرفت اثر یا شخص می‌شود. ارائه نقد کمکی است جهت خلق کتبی مطابق با اصول عمومی تألیف کتاب‌های آموزشی دانشگاهی می‌باشد. بنابراین با نقد به طور همزمان دو کار انجام می‌شود: تکامل در تألیف کتاب، باز کردن افق‌های جدید برای ارائه طرح‌های نو و نمونه‌های جدید که با استانداردهای کتاب آموزشی مطابقت دارد (قاسمی، ۱۳۹۴). نقد فرآیند اصلاح اطلاعات است. چرا که اطلاعات در صورت ضعف در کارایی، اعتبار، صحت و ارزش نه تنها گره‌گشای بشر نیستند بلکه خسارات فراوانی را نیز وارد می‌کنند (درودی، ۱۳۹۳). هارپهام (۲۰۰۶) عنوان می‌کند نقد صحیح باید از ساختار مناسب برخوردار باشد. از نظر او نقد رشته‌ای علمی است که تفسیرهای متنی، اندیشه‌های بنیادی و شرایط تاریخی، فرهنگی و اقتصادی را بررسی می‌کند.

یکی از ملاک‌های مهم در ارتقای جامعه، توجه به میزان تولیدات علمی و پژوهش‌های آن جامعه است. چرا که، تولید علم و دانش فقط از طریق پژوهش و نشر دستاوردهای علمی، حاصل نمی‌شود. بلکه لازمه قرار گرفتن نتایج پژوهش‌ها در چرخه دانش و بهره‌برداری از آن-ها، ارزیابی محتوایی و ساختاری و بیان نقاط قوت و ضعف آثار است (سلیمان‌زاده نجفی و همکاران، ۱۳۹۲، ۱۵-۱۶). بررسی دایمی فعالیت‌ها همچنین بهبود و اصلاح واقعی آن‌ها ضرورت بیشتری دارد. توجه به این امر است که مقوله‌ای به نام «نقد و بررسی آثار علمی» را می‌نمایاند (طاهری عطار و حسنی نیک، ۱۳۹۹، ۳۰۷). بنابراین یکی از راه‌های بهبود کیفیت کتب، نقد و بررسی روش‌مند و مبتنی بر اصولی خاص است (عبداللهی، ۱۳۹۹، ۳۱۱).

از طرفی تئوری‌های سازمان شیوه‌ای از اندیشیدن در مورد سازمان است که تحلیل در سطح کلان و با توجه به محیط خارجی و روابط بین گروهی جهت شناسایی وضع موجود و طراحی وضع مطلوب انجام می‌گیرد (دفت، ۱۳۹۸). بسیاری از مکاتب فکری در تئوری سازمان، یک تئوری ضمنی، نه صریح، در مورد چگونگی افزایش اثربخشی سازمانی و حفظ یک وضعیت تعالی ارائه می‌دهند، اما توسعه‌ی یک تئوری واحد و فراگیر بعید به نظر می‌رسد چون توانایی پیش‌بینی با توجه به تعداد زیادی از متغیرهای موجود در هر سیستم

نقد کتاب تئوری های سازمان: اسطوره‌ها (غلامرضا ملک‌زاده و زهرا رجائی) ۲۱۳

سازمانی و سطح بالایی از وابستگی متقابل بین آنها محدود می‌شود. که یک تغییر غیر قابل مشاهده در یک متغیر می‌تواند متغیرهای دیگر را به گونه‌ای تغییر دهد که نتوان آن را شناخت یا در نظر گرفت (هاپکینز، ۲۰۰۹). در این راستا کتاب تئوری‌های سازمان: اسطوره‌ها مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد.

## ۲. مبانی نظری و تجربی تحقیق

مبانی نظری و تجربی تحقیق حاضر در دو بخش آورده شده است.

### ۱.۲ مبانی نظری

تئوری در پی آن است که کنش‌ها را صریح‌تر سازد، بدین منظور ابزاری مفهومی برای دست‌اندرکاران فراهم می‌سازد که به بازآرایی مفروضات و مدل‌های بدیهی پنداشته شده و همچنین حالت‌های گرایش و روش‌هایشان برای پیوند دادن خودشان با موقعیت‌هایی که در آنها باید کار کنند پردازند (سوکاس و چیا، ۱۳۹۸). تئوری‌های سازمان به ما می‌آموزد که سازمان‌های پیچیده ممکن است به عنوان ماشین‌های عقلانی طراحی شده برای تحقق اهداف خود با حداکثر کارایی (تئوری مدیریت علمی)، اهرام با سطوح سلسله مراتبی اختیار که اطمینان حاصل می‌کند تمام فعالیت‌های کاری به درستی هماهنگ و کنترل می‌شوند (تئوری مدیریت اداری و بوروکراتیک)، سیستم‌های اجتماعی تعاونی متشکل از انسان‌هایی با نیازهای انسانی (روابط انسانی، منابع انسانی و تئوری سیستم‌های طبیعی)، موجودات زنده‌ای که به دنبال زنده ماندن در محیط‌های نامطمئن (تئوری سیستم‌های باز) هستند و پیوند محکم که با هدفی مشترک از طریق ارزش‌ها و باورهای فرهنگی مشترک متحد شده‌اند (تئوری فرهنگ سازمانی) دیده شوند (تامپکینز، ۲۰۰۴). تئوری‌ها ابزاری برای تحقیق در مورد حقیقت و استخراج استنتاجات عملی آن‌ها هستند. بیش و فهم حقیقی تنها با رویارویی دیدگاه‌های متضاد و بسیار ناسازگار حاصل می‌شود، نه با اجتناب از آن‌ها که این کار از طریق بررسی موشکافانه آنها امکان پذیر است (سوکاس و چیا، ۱۳۹۸). هر یک از این دیدگاه‌ها توجه ما را به مجموعه متفاوتی از متغیرهای مؤثر بر عملکرد سازمانی به عنوان مثال فنی، ساختاری، انسانی، استراتژیک و سمبلیک جلب می‌کند. با استفاده از هر یک از این چشم‌اندازها به عنوان دریچه‌ای که از طریق آن می‌توانیم سازمان‌های فردی خود را مشاهده کنیم، می‌توانیم موقعیت‌ها را به روش

های جدید بینیم و درک کنیم و روش های کاملاً جدیدی را برای سازماندهی و مدیریت تصور کنیم و با مشاهده ی سازمان ها از طریق تمام این دریچه ها به طور همزمان، می توانیم درک جامع تری از نحوه و چرایی رفتار آنها به دست آوریم (تامپکینز، ۲۰۰۴).

از طرفی نقد فرآیند اصلاح اطلاعات است. چرا که اطلاعات در صورت ضعف در کارایی، اعتبار، صحت و ارزش نه تنها گره گشای بشر نیستند بلکه خسارات فراوانی را نیز وارد می کنند (درودی، ۱۳۹۳). هارپهام (۲۰۰۶) عنوان می کند نقد صحیح باید از ساختار مناسب برخوردار باشد. از نظر او نقد رشته ای علمی است که تفسیرهای متنی، اندیشه های بنیادی و شرایط تاریخی، فرهنگی و اقتصادی را بررسی می کند.

## ۲.۲ پیشینه تحقیق

پیشینه اثر در قالب دو بخش؛ پیشینه داخلی و پیشینه خارجی تنظیم شده است که در ادامه ابتدا به پیشینه داخلی، کتاب های تا حدودی متفاوت و کاربردی در زمینه تئوری سازمان و سپس به پیشینه خارجی اشاره شده است:

سوکاس و چیا (۲۰۱۱) در کتاب فلسفه و تئوری سازمان که عسگری و امیری آن را در سال ۱۳۹۸ ترجمه نمودند و توسط انتشارات دانشگاه تهران چاپ و منتشر شده است. این کتاب در ویراست اول و چاپ اول (که در یک جلد شامل ۱۳ فصل و ۴۲۳ صفحه به چاپ رسیده است) دارای رویکرد فلسفی در تئوری سازمان و به صورت مجموعه مقالات بوده است که پرسش های هستی شناختی، معرفت شناختی و رفتارشناختی و شیوه های تاثیرگذاری آنها بر تئوری پردازی سازمانی را نشان می دهد و ارزیابی انتقادهای از تئوری سازمان معاصر شده است بحث فلسفی یورگن هابرماس درباره عام گرایی و نسبییت گرایی سنت های هرمنوتیک پدیدار شناسی، ساختارشکنی را مرور کرده و سپس تاثیر آن را بر مطالعات سازمانی بررسی نموده اند آنها با نگاه باز نمایانه به تئوری در علم عملی و کاربردی به بررسی شکل انعکاسی تری از تئوری پردازی پرداخته اند و اهمیت و ضرورت فلسفه های سه سویه سازی علم در فهم مسائل پیچیده سازمان و مدیریت اشاره می کنند و تفکر عمل گرایانه نوین در تئوری سازمان را معرفی کرده و آن را تحلیل نموده اند.

دفت (۲۰۰۳) در کتاب تئوری و طراحی سازمان که توسط پارسائیان و اعرابی در سال ۱۳۹۸ ترجمه شده است که سرفصل هایی از قبیل اثربخشی سازمان و مدیریت استراتژیک، تکنولوژی تولید، اندازه، مبانی فرایند طراحی سازمان، نقش نوآوری، تکنولوژی اطلاعات،



فرهنگ سازمانی در کتاب گنجانده‌اند همچنین فرآیندهای مدیریتی شامل فرآیندهای پویا مثل فرآیندهای تصمیم‌گیری، قدرت، سیاست و روابط بین‌گروهی را تبیین می‌کند و ساختاری برای آینده روابط بین‌سازمانی و حرکت به سوی سازمان‌های یادگیرنده در انتها ذکر نموده که لازم به ذکر است که در انتهای هر فصل موردی برای تحلیل نیز ارائه می‌کند.

اسکات (۱۹۶۱) در کتاب سازمانها سیستمهای عقلایی، طبیعی که توسط میرزایی اهرنجانی در سال ۱۳۸۷ ترجمه شده است، بعد از بررسی مکاتب منتخب و ویژگی‌های سازمان به بررسی سیستم‌های طبیعی، باز و عقلایی پرداخته و با ترکیب نگرش‌ها به مدل‌های سیستم طبیعی، باز و به سازماندهی اجتماعی نگاهی دوباره انداخته و اکولوژی جمعیت و نهادگرایی را بررسی نموده است، همچنین با بررسی محیط‌ها، استراتژی‌ها و ساختارها نحوه تاسیس سازمان و مرزبندی و گسترش مرزها را تشریح نموده است. سپس منابع پیچیدگی ساختاری فنی، هسته فنی و بخش‌های محیطی را بررسی کرده است و در انتها آسیب‌شناسی سازمانی و اثربخشی سازمانی را تبیین نموده است.

رابینز (۱۹۹۷) در کتاب تئوری و طراحی سازمان با ذکر تعریف از سازمان و روش‌های نگرستن به سازمان‌ها روشهای نگرش‌های گوناگون پیرامون اثربخشی سازمانی را بیان و با پرداختن به تعیین‌کننده‌ها و بیان رابطه اندازه با ساختار، ارتباط محیط با ساختار متغیرهای اقتضائی تعیین‌کننده ساختار و دیدگاه قدرت و کنترل را تشریح نموده و انواع ساختارهای سازمانی، مدیریت محیط، مدیریت تغییر سازمانی و مدیریت فرهنگ را توضیح و سازمان‌های آینده و تقسیم‌بندی نظری سیر تکاملی تئوری سازمان بر اساس آینده و بیان ۴ نوع نظریه پرداخت.

دفت (۲۰۲۱) در کتابی تحت عنوان تئوری سازمان ضمن ارائه تعریف از سازمان و طراحی سازمان در عمل پرداخته و با ذکر اهداف سازمان و طراحی سازمان، اصول ساختار سازمان اجزاء طراحی سیستم‌های باز، شامل محیط خارجی، روابط بین‌سازمانی و نحوه طراحی سازمان برای محیط‌های بین‌المللی پرداخت و اهداف دوگانه سازمان پایداری و اخلاقیات را تبیین نمود همچنین طراحی تولیدات و تکنولوژی خدمات جهت طراحی برای سازمان‌های دیجیتال با اشاره به تحلیل‌گرهای بیگ دیتا پرداخت او اندازه سازمان، چرخه حیات و افول سازمان همچنین مدیریت فرآیندهای پویا را بررسی کرد و در انتها به بررسی فرهنگ سازمانی، نوآوری و تغییر قدرت و تعارض و سیاست فرآیندهای تصمیم‌گیری و مطالعه موردی پرداخت.

تامپکینز (۲۰۰۴) بدر کتاب تئوری سازمان و مدیریت دولتی با برشمردن بسیاری از مکاتب فکری (تئوری بوروکراسی وبر، تئوری مدیریت علمی، تئوری مدیریت اداری، تئوری روابط فوکو، تئوری روابط انسانی، تئوری سیستم های طبیعی، تئوری عملکردی ساختاری، تئوری سیستم های باز، تئوری مدیریت مشارکتی، تئوری منابع انسانی، تئوری مدیریت کیفیت، تئوری مدیریت سمبلیک) اشاره می‌کند یک تئوری، موقعیت ضمنی در مورد چگونگی افزایش اثربخشی سازمانی و حفظ یک وضعیت تعالی ارائه می‌دهد، اگرچه هیچ تئوری نمی‌تواند راهنمایی‌هایی را ارائه دهد که مدیران دولتی به دنبال آن هستند. تئوری های مختلف که به طور کلی در نظر گرفته شده اند، استراتژی‌ها و روش‌های جایگزینی را ارائه می‌دهند و نقاط مختلفی را نشان می‌دهند که ممکن است در آنها مداخله انجام شود. بنابراین دانش تئوری سازمان می‌تواند دارایی مهمی برای همه مدیران دولتی باشد.

### ۳. روش‌شناسی تحقیق

روش ارزیابی و نقد کتاب با موضوع « تئوری های سازمان »، محتوایی و مطابق با الگوی پیشنهادی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی می‌باشد، که مستلزم جست‌وجویی توصیفی و تفسیری است (صادقی فسایی و عرفان منش، ۱۳۹۴، ۶۵). بنابراین نقد و بررسی اثر مذکور در چارچوب معرفی کلی، بررسی شکلی و محتوایی اثر می‌باشد که در ادامه به هر یک از آنها پرداخته شده است.

### ۴. یافته‌های تحقیق

#### ۱.۴ معرفی کلی اثر (مرور اجمالی بر محتوای اثر)

معرفی کلی اثر به شرح زیر می‌باشد:

از آنجا که کتاب به زبان انگلیسی به صورت مجموعه مقالات بوده، محتوای کتاب با دلایل انتخاب مقالات آغاز می‌شود و نویسندگان نقل قول پیتر دراگر را درباره سازمان ارائه می‌دهند که

مدیریت علمی را آغاز راه یافتن اثر بخش راه‌ها و سازماندهی افراد در واحدهای اجتماعی می‌دانند و بیان می‌نمایند اگرچه تئوری‌ها به گذشته تعلق دارند، اما منسوخ نشده‌اند و بازتابی از چیزی هستند که در دنیا جریان دارد و در گذر زمان و فرهنگ‌های

## نقد کتاب تئوری های سازمان: اسطوره‌ها (غلامرضا ملک‌زاده و زهرا رجائی) ۲۱۷

مختلف تغییر می‌کند. از این رو، پیدایش سیستم تولید و بروز شکوفایی در دهه ۱۹۶۰ آمریکا، ظهور جامعه مبتنی بر اطلاعات و رایانه در ۱۹۷۰ و تشدید پدیده عدم اطمینان در ۱۹۸۰ و... همگی در سیر تکاملی تئوری‌ها نقش داشته‌اند. نویسندگان عنوان می‌کنند کسانی که بخواهند سازمان را طرح ریزی و اداره کنند باید کار خود را با تیلور و فایول آغاز کنند و همانطور که کونتز تئوری مدیریت را جنگل معانی می‌نامد نحوه اندیشیدن نظریه‌پردازان بر مکاتب بعدی اثر گذار بوده و به قول توماس کوهن این فرایند دیالکتیک در مورد تمام علوم صادق است بنابراین نمی‌توان از منسوخ شدن آنها سخن گفت. نویسندگان معیار انتخاب مقاله‌ها را اینطور عنوان می‌کنند که بر اساس آن چه احساس می‌کردند که دانشجوی‌های رشته تئوری سازمان باید بدانند و مقالات اصلی اسطوره‌های مدیریت که هر دانشجوی مدیریت با آنها باید آشنا باشند مقالات را انتخاب نموده‌اند

و از طرفی عنوان می‌کنند

معیار دیگر گنجانیدن مقالات منتخب در کتاب نقل قول‌های زیاد از نویسندگان و تجدید چاپ آنها بوده است که البته از معیار زیربنایی بودن مقاله در هر دیدگاه (با توجه به اینکه هر فصل شامل مکتب یا دیدگاهی از تئوری سازمان است)، مهم بودن و ارزش خواندن داشتن مقاله منتخب نیز غفلت نشده است

و بر اساس آن مقالات را انتخاب نموده‌اند و بر اساس سطح تجزیه تحلیل‌ها به ذکر چند دسته بندی از مکاتب تئوری سازمان می‌پردازند و بدین طریق به خوبی نویسندگان زمینه‌ای برای ورود به مباحث و و آماده سازی ذهن خواننده ایجاد نموده‌اند.

این کتاب ارزشمند مشتمل بر ۸ فصل و در دو جلد ارائه شده است که خلاصه‌ای از فصول به شرح زیر است:

در فصل اول با عنوان تئوری سازمان کلاسیک‌ها نویسندگان بعد از توضیح مختصری از دیدگاه کلاسیک‌ها به ارائه مقالات اثر گذار کلاسیک می‌پردازند که با مقاله‌ای از گزنفون تحت عنوان سقراط مدیریت عمومی را کشف کرد آغاز می‌شود و با مرور مقالات اسمیت، بابیج، مک کالوم، تاون، فایول، تیلور، وبر، گیولیک خوانندگان را با افکار و نوشته‌های نویسندگان آن عصر آشنا می‌کند.

فصل دوم با عنوان تئوری سازمان نئوکلاسیک‌ها با انتقاداتی که به تئوری کلاسیک‌ها وارد است بر اساس دستاوردهای علوم رفتاری تئوری نئوکلاسیک‌ها را ارائه می‌دهند که در شکل‌گیری مکاتب بعدی نقش مهمی ایفا کرد از این مکتب چهار مقاله مهم تاثیرگذار یعنی

ضرب المثل‌های مدیریت سایمون، مبانی تئوری سازمان فیلیپ سلزنیک، تئوری دیوان سالاری مارچ و سایمون، تئوری رفتاری از هدفهای سازمان سایرت و مارچ انتخاب شده‌اند.

فصل سوم با عنوان دیدگاه رفتار سازمانی با مدنظر قرار دادن تناسب سازمان با اعضای سازمان به تئوری‌های منابع انسانی پرداخته است. از جمله مقالات مهمی که برای این فصل انتخاب شده‌اند عبارتند از: صدور فرمان ماری پارکر فالت، مقاله تئوری انگیزه‌های انسان آبراهام مازلو، مقاله نیاز به کسب موفقیت مک کللند، مقاله تئوری و روش مداخله آرچریس، مقاله گروه اندیشی ایروینگ ژنیس.

در فصل چهارم تئوری مدرن یا نوگرایی ساختاری اشاره شده است و مقالات سازمان مکانیک و ارگانیک از برنز و استاگر، مفهوم سازمان رسمی بلو و اسکات، ساختار سازمانی مبتنی بر محصول یا وظیفه از واکر و لورش، سازمان ماتریسی چه کسی به آن نیاز دارد از استنلی دیویس و لارنس، سازمان پنج بخش اصلی سازمان هنری میتزبرگ و در ستایش از سلسله مراتب اختیارات سازمان الیوت جکز می‌توان اشاره کرد.

در فصل پنجم تئوری سازمان از دیدگاه بوم‌شناسی جمعیت دیدگاه اقتضایی و سیستمی مورد مطالعه قرار گرفته است. مقالات ارائه شده در این فصل از جمله تاثیر گذارترین مقالات در این زمینه می‌باشد از جمله سازمان و مفهوم سیستم دانیل کنز و رابرت کاهن، سازمان در مرحله عمل از تامپسون، تئوری عمومی سیستم‌ها: کاربردها در سازمان و مدیریت از روزنزیویگ، الگوی پردازش اطلاعات گالبرایت، مفهوم بوم‌شناسی سازمان اریک تریست و بوم‌شناسی جمعیت سازمان هنان و فریمن می‌باشند.

در فصل ششم دیدگاه‌های مبتنی بر بازار و گروه‌های ذینفع با مقالاتی از جمله روش مبتنی بر گروه‌های ذینفع متعدد کونولی و دویچ، ارزش‌ها در تئوری سازمان و آموزش مدیریت مایکل کلی، اعمال نفوذ عوامل خارجی بر مدیران میتراف، درک روابط کارگری الیور ویلیامسون اشاره کرد.

در فصل هفتم تئوری سازمان قدرت و سیاست، بسیاری از موارد مرتبط با قدرت و سیاست ارائه شده است از جمله نقش قدرت در فرآیند تصمیم‌گیری از ففر، منبع قدرت اعضای رده پایین سازمان دیوید مکانیک، رهبری در یک هرج و مرج سازمان یافته مایکل کوهن و مارچ، قدرت در حوزه اقتدار مدیریت از رزابت کانتر و یک دیدگاه سیاسی آنتونی کاب و نیوتن مارگولیس، و مسابقه قدرت و بازیگران این صحنه هنری میتزبرگ ارائه شده است.

در فصل هشتم تئوری سازمان، فرهنگ سازمانی و مدیریت نمادین مطرح شده است. مقالاتی مهم ارائه شده برای این فصل عبارتند از: تعریفی از فرهنگ سازمانی از ادگار شین، ساختن افسانه از یک سازمان از برتن آرکلارک، سازمان به عنوان محیطی ایجاد کننده و پرورش دهنده فرهنگ از لویی، سازمان یعنی سیستمی با درک مشترک لیندا اسمیرسیچ و دیدگاه‌های فرهنگی و گوناگون برای مدیریت سازمان در تئوری و عمل سر جیووانی.

#### ۲.۴ بررسی ابعاد شکلی اثر

ابعاد شکلی اثر بر شکل ظاهری و میزان استفاده از اصول زیبایی‌شناختی و صفحه‌آرایی و بهره‌مندی از ظرفیت‌های چشم‌نواز در طول کتاب اشاره دارد (قاسمی، ۱۳۹۹، ۳۷۰). کتاب مذکور براساس سرفصل‌های درس «تئوری سازمان» رشته مدیریت دولتی مورد تحلیل قرار گرفته که در نهایت نتیجه‌گیری و پیشنهادهایی برای افزایش کیفیت شکلی و محتوایی آن ارائه شده است:

#### ۱.۲.۴ نقاط قوت

- طرح جلد کتاب و تصویری جلد مناسب است و با موضوع کتاب همخوانی دارد.
- در بخش شناسنامه کتاب، تمامی توضیحات لازم از جمله: عنوان کتاب، اسامی پدیدآورندگان، وضعیت ویراست و چاپ کتاب، شابک، فیپا، مشخصات ناشر و شماره کتابشناسی ملی و مسلسل آن، قید گردیده است.
- در بخش فهرست مطالب، شماره هر فصل و شماره صفحات محتوای هر فصل و شماره صفحات منابع هر فصل به خوبی بیان شده و به نحوی است که به خوانندگان در جهت یافتن مطلبی خاص کمک می‌کند.
- در قسمت تاریخچه تئوری سازمان از قبل میلاد یعنی ۱۴۹۱ قبل میلاد تا ۱۹۹۰ میلادی به لحاظ تاریخی اشاره ای مختصر به اندیشمندان مطرح در تئوری سازمان شده است
- نوع و اندازه‌ی قلم با توجه به محتوای کتاب مناسب می‌باشد.
- صفحه‌آرایی کتاب بسیار ساده و معمولی است.

- حجم کتاب تا آن‌جا که به حجم متن اصلی مربوط می‌شود جاذبه اولیه را برای مطالعه در خواننده ایجاد می‌کند.
- متن اثر ساده و زیبا نوشته شده است که موجب درک مطلب بهتر و احساس راحتی در خواننده می‌شود.
- استفاده از حروف متفاوت در متن و یا برجسته کردن عناوین یا برخی موضوعات مهم، می‌تواند نظر خواننده را به مطالعه و ادامه مطالب ترغیب نماید (رضی، ۱۳۸۸، ۲۸). در کتاب قواعد معمول حروف نگاری رعایت شده است.
- طرح روی جلد کتاب مناسب می‌باشد و شکل کتاب و عنوان کتاب همخوان است.
- در پایان هر مقاله به تفکیک به کتابنامه اشاره شده است. میزان دقت در استنادات و ارجاعات به منابع مورد استفاده در تدوین و تنظیم اثر خوب بوده و رعایت امانت در ذکر مآخذ به درستی صورت پذیرفته است. همچنین استفاده صحیح از نقل قول و رعایت تورفتگی برای نقل قول‌ها رعایت شده است.
- جامعیت صوری کتاب یکی دیگر از نقاط قوت کتاب می‌باشد، این اثر دارای کتابنامه، فهرست مطالب، پیشگفتار مترجمین، واژه نامه فارسی و انگلیسی می‌باشد.
- از منظر رعایت اصول علمی ارجاع دهی درون متن و کتابنامه، مطلوب می‌باشد. بعنوان یکی دیگر از خلاقیت‌های کتاب می‌توان به استفاده از مقالات نویسندگان هر مکتب اشاره نمود.

#### ۲.۲.۴ نقاط ضعف

- بررسی ظاهری اثر:** صورت ظاهریک اثر به عنوان اولین عنصر ارتباطی خواننده متن و شاکله اثر است. شکل کتاب و عنوان اولین رابط بصری خواننده- متن می‌تواند اولین عنصر نقد هر اثر نیز باشد (شقایق، ۱۳۹۹، ۲۳۰) که از این منظر در برخی موارد این کتاب نیازمند بازنگری است به آن می‌پردازیم.
- کتاب از نظر صفحه آرایی، قابل قبول بوده صحافی کتاب، در حد متوسط می‌باشد زیرا با توجه به تعداد تقریباً زیاد صفحات کتاب، صحافی کتاب توان لازم را جهت باز و بسته شدن کتاب و مطالعه مکرر را ندارد.

نقد کتاب تئوری های سازمان: اسطوره‌ها (غلامرضا ملک‌زاده و زهرا رجائی) ۲۲۱

- علیرغم جامعیت صوری کتاب در واژه‌نامه به لغات بسیار بیشتری اگر اشاره می‌گردید بهتر بود.

- طرح روی جلد کتاب هم‌چنین رنگ روی جلد و پشت جلد کتاب اگر بیشتر با هم هم‌خوانی داشتند بهتر به نظر می‌رسید.

- یکی از موارد دیگری که در ارزیابی ساختاری می‌بایست موردتوجه قرارگیرد، فهرست ارکان یک کتاب است. در واقع، قسمت مقدماتی یک کتاب دانشگاهی که مشتمل بر فهرست کلی محتوا، فهرست تفصیلی مطالب، فهرست تصاویر، فهرست جداول و نمودارها، پیشگفتار و مقدمه می‌باشد، می‌تواند زمینه عاطفی، شناختی و مهارتی اولیه برای ورود به مطالعه متن درس را در فراگیرنده فراهم آورد (ملکی<sup>۴</sup>، ۱۳۸۴: ۱۲). در متن کتاب از ابزار علمی (جداول و نمودارها و مدل‌های مدیریتی) بسیار اندک استفاده نشده است. استفاده از ابزار علمی فهم مطالب را برای خواننده آسان می‌سازد که حداقل در کلیات نویسندگان می‌توانستند از این ابزارهای علمی بیشتر استفاده نمایند.

**ویرایش ادبی اثر:** استفاده درست از نشانه‌های فصل و وصل از قبیل: نقطه، پرسش، تعجب، ویرگول، نقطه‌ویرگول، دو نقطه و ... در هر متنی برای انتقال صحیح مفاهیم بسیار حائز اهمیت است (سمیعی، ۱۳۹۲، ۲۵۶). این کتاب در بعضی موارد از اصول و آیین نگارش و هم‌چنین از لحاظ املاء و تایپ صحیح برخوردار نیست.

همچنین این اثر دارای اغلاط حروف نگاری می‌باشد که در چاپ‌های بعدی نیاز به ویرایش دارد مثلاً: "بهره‌بهداری" ص ۹۴۲، "بیشمار" ص ۹۴۲ یا در صفحه ۶۵۳ از واژه "محیط بد مزاج" یا خوش‌مزاج ("fine-grained environments/ coarse-grained") استفاده شده است اگر واژه بهتری مثلاً محیط نرم یا سخت استفاده شود بهتر است یا ص ۶۵۹ از جلد ۲ خط سوم "سازمانهای کوچک تصویر ناخوشایندی به دست نخواهد داد" ابهام دارد.

اگر از ارجاعات بیشتر در زیرنویس این اثر و زیرنویس مقالات ارایه شده بهتر به خواننده و دانشجویان کمک می‌کرد تا اسم دقیق افراد یا معادل تخصصی کلمات را هنگام مطالعه متن، دریابند که با توجه به استفاده از مقالات اسطوره‌های مدیریت این لازم و ضروری به نظر می‌رسد مثلاً در صفحه ۶۵۳ واژه "محیط بد مزاج" یا خوش‌مزاج "که در زیرنویس یا در واژه‌نامه معادل انگلیسی آن نبود.

همچنین عدم بکارگیری علامت ویرگول یا بکارگیری نامناسب آن در برخی جملات وجود دارد مثلاً ص ۷۵۸ و ص ۷۵۹ یا به عنوان مثال ص ۱۹۶ ( "هدف"، "فرآیند"، "اریاب رجوع" ) که بهتر است علامت ویرگول به بعد گیومه منتقل بشه یعنی ( "هدف"، "فرآیند"، "اریاب رجوع" )

- در طول متن کتاب و در بعضی موارد مابین کلمات فاصله داده نشده است یا نیم فاصله گذاشته شده که موجب ناخوانا شدن عبارات می‌شوند به عنوان مثال در ص ۲۰۳ "درسازمان‌کنونی" یا "سازمان‌ارائه" یا به عنوان مثال در ص ۱۹۳ "زمانبندی" که بهتر است ذکر گردد "زمان‌بندی" یا ص ۱۹۳ "بخشنامه" که بهتر است اصلاح شود به "بخش‌نامه" یا در صفحه ۲۰۲ "تحلیلگر" که بهتر است ذکر گردد "تحلیل‌گر" یا در بعضی موارد دیده می‌شود که گیومه ( « » ) و ویرگول ( « » ) در کنار هم به کار گرفته شده‌اند به عنوان مثال ص ۱۹۶ ( "هدف"، "فرآیند"، "اریاب رجوع" ) که بهتر است علامت ویرگول به بعد گیومه منتقل بشه یعنی ( "هدف"، "فرآیند"، "اریاب رجوع" )

- در برخی از صفحات کتاب، برخی موارد بهتر است ترجمه بهتری جایگزین گردد به عنوان مثال صفحه ۱۹۵ "آمارگران".

- نشانه‌گذاری‌ها در طول کتاب در برخی موارد به درستی استفاده نشده است. به عنوان مثال صفحه ۲۰۲ سه ویرگول در خط دوم این صفحه متوالی آمده است "است، زیرا، از یک سو،" یا بعد از اکثر جملات با یک فاصله پرانتز آورده شده به عنوان مثال در صفحات ۲۲۴ که بعد جمله با فاصله پرانتز آمده یعنی "می‌شوند ( که در این " که بهتر است اصلاح شود به " می‌شوند(که در این " .

- در برخی از صفحات کتاب، کلمات به صورت نوشته شده است که بهتر است حذف یا جایگزین شوند. به عنوان مثال صفحه ۲۰۲ اسقاط یا تقریباً یا صفحه ۲۲۴ الزاماً.

- در برخی از اسامی در کتاب، و در داخل متن در پاراگراف تیره یا Bold شده است که در صورت امکان از حالت تیره خارج شود بهتر است مثلاً ص ۲۰۱ والاس و بن سان.

- برخی اصطلاحات تخصصی عنوان شده است که ممکن است مخاطبان به خصوص دانشجویان با این اصطلاحات آشنا نباشند. به عنوان مثال در صفحه ۶۵۰ به زیرنویس لاتین "نئوری مبتنی بر منابع ویژه" اشاره می‌شد یا اگر توضیحی کوتاه در پاورقی صفحه آورده می‌شد، فهم موضوع برای مخاطب بهتر بود.



نقد کتاب تئوری های سازمان: اسطوره‌ها (غلامرضا ملک‌زاده و زهرا رجائی) ۲۲۳

**عدم دقت محتوایی:** برخی از مباحث مهم در تئوری سازمان، می‌بایست عنوان می‌شد و در ترجمه مغفول مانده است، به برخی از آن‌ها در قالب جداول ضرورت به روز آوری اشاره شده است.

**به روز نبودن منابع مورد استفاده:** با توجه به این که چاپ کتاب در سال ۱۳۹۷ می‌باشد بنابراین منابع استفاده شده با توجه به ویرایش های جدید کتاب لاتین کمی قدیمی می‌باشند. در صورت استفاده از منابع به روزتر، ترجمه کتاب غنی‌تر خواهد شد. عدم دقت در کاربرد اصطلاحات و معادل‌سازی برای معدودی واژه‌ها و اصطلاحات تخصصی:

**رعایت اصول ارجاع‌دهی:** وظیفه‌ی اخلاقی و حرفه‌ای هر پژوهش‌گری است تا با رعایت موازین اخلاقی، منابع و مآخذ پژوهش خود را مستند گرداند. روش‌های متعددی برای بیان منابع و مآخذ رایج شده است، اما ذکر جزئیات ضروری می‌تواند تا حدی گره‌گشای مشکلات فعلی باشد (شموسی، ۱۳۸۱). این کتاب از منظر رعایت اصول علمی ارجاع‌دهی درون متن و کتابنامه و رعایت امانت در ذکر مآخذ، مطلوب می‌باشد. به عنوان یکی دیگر از خلاقیت‌های کتاب می‌توان به استفاده از مقالات نویسندگان هر مکتب اشاره نمود.

جامعیت صوری کتاب یکی دیگر از نقاط قوت کتاب می‌باشد، این اثر دارای کتابنامه، فهرست مطالب، پیشگفتار مترجمین، واژه‌نامه فارسی و انگلیسی می‌باشد هرچند در واژه‌نامه به لغات بسیار بیشتری اگر اشاره می‌گردید بهتر بود

بهتر بود ارجاع‌دهی کلمات و معادل انگلیسی آن به صورت پانویس درج می‌گردید.

منابع داخل متن مقالات به سبک‌های متفاوت در هر مقاله نوشته شده است که اگر یکدست می‌گردید بهتر بود.

پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات تربیتی

سال جامع علوم انسانی

#### ۳.۴ تحلیل و ارزیابی محتوای اثر

یکی از عوامل مؤثر در یاگیری از طریق کتب درسی، ساختار آن است. ساختار نشان دهنده راه و روش‌هایی است که بوسیله‌ی آنها اندیشه‌ها بطور منطقی سازماندهی شده‌اند و به یکدیگر می‌پیوندند (ملکی<sup>b</sup>، ۱۳۸۴: ۱۲). اهداف اصلی هر کتاب علمی از طریق مفاهیم نهفته در محتوای آن تأمین می‌شود (رضی، ۱۳۸۸). در ادامه به امتیازها و کاستی‌های ابعاد محتوای اثر پرداخته شده است.

#### ۱.۳.۴ امتیازها

بررسی ابعاد آموزشی اثر: بررسی ابعاد آموزشی اثر شامل جامعیت و تناسب محتوا با توجه به اهداف درسی، مطابقت اثر با آخرین سرفصل‌های مصوب رشته، تناسب مطالب با سطح علمی مخاطبان، میزان استفاده از ابزارهای علمی مانند تمرین، نمودار، جدول و تصویر است (صمدی، ۱۳۹۹، ۲۷۱). از عمده امتیازات این اثر مطالب و محتوای کتاب با عنوان و فهرست مطالب آن تناسب داشته و از نظر محتوا نیز با عنوان و سرفصل‌های تعیین شده منطبق می‌باشد مطالب ارائه شده در بخش‌ها و فصول این کتاب از نظم و پیوستگی محتوایی خوب و مناسبی برخوردار است. معادل‌سازی بیشتر اصطلاحات و واژه‌های تخصصی در کتاب حاضر به خوبی انجام شده است.

از نقاط قوت کتاب منابع علمی متعدد استفاده شده در کتاب می‌باشد که دامنه آن از ۱۴۹۱ قبل میلاد تا ۱۹۹۰ میلادی می‌باشد که مزیت آن به حساب می‌آید هر چند با توجه به نسخه جدید کتاب انگلیسی نیازمند به‌روزرسانی می‌باشد.

مسئله‌مندی اثر و پاسخگویی به نیازهای علمی و کاربردی کشور: از حیث مساله‌مندی و کاربردی بودن مطالب کتاب و پاسخگویی به نیازها و دغدغه‌های علمی و عملی کشور با توجه به نوع موضوع مورد بحث مفید می‌باشد اما نمونه‌های عملی در کتاب آورده نشده است و جای برخی مقالات اساسی در این زمینه و مقالات مرتبط با ساختارهای مجازی و دانش محور یا ساختارهای نوین و مالتی کراتیک در این زمینه خالی می‌باشد که پرداختن به آنها در عصر اطلاعات و دانایی ضروری می‌باشد همچنین به نظر می‌رسد به برخی جنبه‌های مورد تاکید در تئوری‌های سازمان (مانند موارد مطرح در کتاب دفت یا رایبیز مثل تعیین‌کننده‌ها و مطالعات موردی) اشاره نشده است که پرداختن به آنها حداقل در کلیات توصیه می‌شود.

**خلاقیت و نوآوری اثر:** این اثر از نخستین کتاب‌هایی می‌باشد که با توجه به عدم دسترسی به مقالات اصلی اسطوره‌های مدیریت این امکان در این کتاب فراهم می‌شود تا خوانندگان و دانشجویان بهتر با اندیشه‌های اسطوره‌های مدیریت آشنا شوند و به آن دسترسی داشته باشند

**هماهنگی اثر با ارزش‌های اسلامی - ایرانی:** یکی دیگر از نقاط قوت اثر این می‌باشد که مطالب مطرح شده در کتاب با اصول دینی و ارزش‌های اخلاقی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی نظام جمهوری اسلامی ایران هیچگونه مغایرتی ندارد. حتی شفریتز و اوت در کلیات به برخی از اندیشمندان اسلامی مثل ابویوسف، المواردی، الغزالی (که به نقش تعالیم اسلامی در بهبود سازمانهای اداری و بروکراتیک و شرایط فرمانروایان و وزرا می‌پردازد)، ابن تیمیه

نقد کتاب تئوری های سازمان: اسطوره‌ها (غلامرضا ملک‌زاده و زهرا رجائی) ۲۲۵

(اصول حکومت دینی)، ابن خلدون (در مورد مفاهیم سازمانهای غیر رسمی و رسمی) اشاره می نمایند

**دسته بندی محتوایی:** از نقاط قوت کتاب منابع علمی اشاره شده در کتاب بوده که متعدد و دامنه آن از از قبل میلاد یعنی ۱۴۹۱ قبل میلاد تا ۱۹۹۰ میلادی می باشد که مزیت آن به حساب می آید البته از این لحاظ که از ۱۹۹۰ به بعد استناد یا مقاله ای ارایه نشده است از نقاط ضعف اثر می تواند باشد که با توجه به نسخه‌های جدیدتر کتاب به زبان انگلیسی، ضرورت به روزآوری ترجمه با توجه به چاپ جدید به زبان انگلیسی را مضاعف می کند.

#### ۲.۳.۴ کاستی‌ها

**نظم منطقی و انسجام محتوایی:** از ویژگیهای اثر این است که دسته بندی و یا طبقه بندی ارایه شده بیشتر بر اساس سیر تاریخی آن بوده است و تئوریه‌ها مقایسه نشده است یا به مبانی فلسفی آنها پرداخته نشده است یا به لحاظ سطح تحلیل دسته بندی و یا طبقه بندی ارایه نشده است. میزان استفاده از ابزار و فنون علمی نظیر تصویر، شکل، جدول، نمودار و حتی تمرین برای تفهیم مطالب کتاب در حد کم بوده و نیز در پایان هر فصل از کتاب، سئوالات و مسائل کاربردی در آن حوزه یا مطالعه موردی مطرح نشده است. بنابراین بهره گیری بسیار ناچیز از نمودارها، جداول و تصاویر باعث شده انگیزه و رغبت مخاطب به تداوم مطالعه و پیوستگی بازخوانی آن بسیار پایین باشد.

از فنون علمی نظیر اهداف رفتاری، آزمون و تمرین نیز به هیچ عنوان بهره گرفته نشده

**ضرورت به روز آوری:** در ترجمه کتاب در قسمت تاریخچه تئوری سازمان یعنی ۱۴۹۱ قبل میلاد تا ۱۹۹۰ میلادی به لحاظ تاریخی اشاره ای مختصر به اندیشمندان مطرح در تئوری سازمان شده و مقالات انتخاب شده تا ۱۹۸۴ می باشد که نیاز به اشاره به رویکردهای نوین‌تر در پیشگفتار یا کلیات یا مقالات با توجه به نسخه‌های جدید به زبان انگلیسی این کتاب به نحوی احساس می گردد.

چاپ پنجم کتاب به زبان انگلیسی شفریتز و اوت تحت همین عنوان (۲۰۰۰) با MAXQDA نسخه ۲۰ تحلیل شد البته نسخه ۲۰۱۵ کتاب نیز موجود بود اما نویسنده دیگری (جانگ<sup>۴</sup>) در چاپ‌های بعدی اضافه شده بود و با سه نویسنده در چاپ‌های بعدی ارائه شده بود به همین خاطر ترجمه با چاپ پنجم کتاب به زبان انگلیسی که توسط شفریتز و اوت

بود مقایسه شده است. بیشترین فراوانی در قالب فضای کل کلمات شکل ۱ و جداول ۱ تا ۴ ارائه شده و در جدول ۲ تا ۶ مواردی که در ترجمه فارسی از آن غفلت شده و ضرورت به روزسانی ترجمه فارسی کتاب با توجه به نسخه به زبان انگلیسی کتاب ارائه شده است



شکل ۱- بیشترین کلمات مورد استفاده در کتاب به زبان انگلیسی

تحلیل محتوای کتاب به زبان انگلیسی نشان داد واژه سازمانی ۱۰۶۵ بار در متن تکرار شده است همچنین مشتقات واژه سازمان در جدول ۱ آورده شده است.

نقد کتاب تئوری های سازمان: اسطوره‌ها (غلامرضا ملک‌زاده و زهرا رجائی) ۲۲۷

جدول ۱- فراوانی واژه سازمان و مشتقات آن در کتاب به زبان انگلیسی

Word	Word length	Frequency	%	Rank	Documents	Documents %
*organization	13	9	0.00	3453	1	100.00
*"organization"	14	2	0.00	8685	1	100.00
*organizational	15	22	0.01	1664	1	100.00
*organizations	14	4	0.00	5872	1	100.00
*organizationtheory	19	1	0.00	12042	1	100.00
*disorganization	15	5	0.00	5113	1	100.00
*individual-organization	23	1	0.00	12042	1	100.00
*individual-organizational	25	1	0.00	12042	1	100.00
*interorganizational	19	7	0.00	4054	1	100.00
*macro-organizational	20	1	0.00	12042	1	100.00
*nology-organization	19	1	0.00	12042	1	100.00
*organization	12	1527	0.48	19	1	100.00
*organization"	13	14	0.00	2431	1	100.00
*organizational	14	1065	0.33	29	1	100.00
*organizationally	16	5	0.00	5113	1	100.00
*organization-environment	24	1	0.00	12042	1	100.00
*organizations	13	873	0.27	38	1	100.00
*organizations"	14	8	0.00	3728	1	100.00
*organizationwide	16	1	0.00	12042	1	100.00
*reorganization	14	7	0.00	4054	1	100.00
*reorganizations	15	2	0.00	8685	1	100.00
*self-organization	17	1	0.00	12042	1	100.00
*suborganization	15	3	0.00	6971	1	100.00
*suborganizations	16	1	0.00	12042	1	100.00
*superorganizations	18	1	0.00	12042	1	100.00
*terorganization	15	1	0.00	12042	1	100.00
*terorganizational	17	2	0.00	8685	1	100.00

همچنین "اطلاعات" ۵۴۰ بار به کار رفته است در حالی که در ترجمه فارسی مغفول مانده است

جدول ۲- فراوانی واژه اطلاعات و مشتقات آن در کتاب به زبان انگلیسی

Word	Word length	Frequency	%	Rank	Documents	Documents %
*terinformation	14	1	0.00	12042	1	100.00
*misinformation	14	1	0.00	12042	1	100.00
*meta-information	16	1	0.00	12042	1	100.00
*information-rich	16	1	0.00	12042	1	100.00
*information-producing	21	1	0.00	12042	1	100.00
*information-process	20	1	0.00	12042	1	100.00
*information-intensive	21	1	0.00	12042	1	100.00
*information-filtering	21	1	0.00	12042	1	100.00
*informational	13	4	0.00	5872	1	100.00
*information-age	15	1	0.00	12042	1	100.00
*information-	12	2	0.00	8685	1	100.00
*information	11	540	0.17	63	1	100.00
*"information	12	4	0.00	5872	1	100.00

از طرفی "تکنولوژی" ۴۰۵ بار به کار رفته است که با مشتقات آن در جدول ذکر شده است که نشان می دهد در ترجمه فارسی مغفول مانده است همچنین تغییر 438 بار به کار رفته است که همراه با مشتقات آن در جدول ۴ ذکر شده است

جدول ۳- فراوانی واژه تکنولوژی و مشتقات آن در کتاب به زبان انگلیسی

Word	Word length	Frequency	%	Rank	Documents	Document...
technology-structure	20	2	0.00	8685	1	100.00
technology-enabled	18	1	0.00	12042	1	100.00
technology-based	16	3	0.00	6971	1	100.00
technology-assisted	19	1	0.00	12042	1	100.00
technology1	11	1	0.00	12042	1	100.00
technology"	11	4	0.00	5872	1	100.00
technology	10	405	0.13	94	1	100.00
multi-technology	16	1	0.00	12042	1	100.00
high-technology	15	1	0.00	12042	1	100.00
*technology	11	9	0.00	3453	1	100.00

جدول ۴- فراوانی واژه تغییر و مشتقات آن در کتاب به زبان انگلیسی

Word	Word length	Frequency	%	Rank	Documents	Document...
interchanges	12	1	0.00	12042	1	100.00
interchangeable	15	1	0.00	12042	1	100.00
interchange	11	6	0.00	4507	1	100.00
exchanges	9	9	0.00	3453	1	100.00
exchanged	9	2	0.00	8685	1	100.00
exchange	8	35	0.01	1093	1	100.00
culture-change	14	1	0.00	12042	1	100.00
changing	8	74	0.02	518	1	100.00
changes	7	160	0.05	217	1	100.00
change—response	19	1	0.00	12042	1	100.00
changeovers	11	1	0.00	12042	1	100.00
change-oriented	15	1	0.00	12042	1	100.00
changed	7	30	0.01	1268	1	100.00
changeably	10	1	0.00	12042	1	100.00
changeable	10	1	0.00	12042	1	100.00
change"	7	1	0.00	12042	1	100.00
change	6	438	0.14	82	1	100.00
change-	6	2	0.00	8685	1	100.00
change-	6	4	0.00	5872	1	100.00
always-changing	15	1	0.00	12042	1	100.00
*changing	9	2	0.00	8685	1	100.00
*changes	8	1	0.00	12042	1	100.00
*"changed	8	1	0.00	12042	1	100.00
*"change"	8	1	0.00	12042	1	100.00
*change	7	1	0.00	12042	1	100.00

همچنین از واژه پست مدرن ۸۶ بار استفاده شده است که البته با مشتقات آن در جدول ارائه شده است اما در فارسی از آن غفلت شده است

نقد کتاب تئوری های سازمان: اسطوره‌ها (غلامرضا ملک‌زاده و زهرا رجائی) ۲۲۹

جدول ۵- فراوانی واژه پست مدرن و مشتقات آن در کتاب به زبان انگلیسی

Word	Word length	Frequency	%	Rank	Documents	Document...
* postmodernity	13	1	0.00	12042	1	100.00
* postmodernists	14	7	0.00	4054	1	100.00
* postmodernist	13	4	0.00	5872	1	100.00
* postmodernism	13	67	0.02	581	1	100.00
* postmodern	10	86	0.03	434	1	100.00
*postmodernists	15	1	0.00	12042	1	100.00
*postmodernism	14	2	0.00	8685	1	100.00
*postmodern	11	1	0.00	12042	1	100.00

واژه بازمهندسی در کل ۳۵ بار هم‌چنین جهانی شدن ۱۳ بار اما در ترجمه فارسی از آن غفلت

شده است

جدول ۶- فراوانی واژه بازمهندسی در کتاب به زبان انگلیسی

Word	Word length	Frequency	%	Rank	Documents	Document...
* reengineering	13	34	0.01	1125	1	100.00
*reengineering	14	1	0.00	12042	1	100.00

بنابراین جای برخی مقالات اساسی در این زمینه با توجه به نسخه های جدید و به زبان انگلیسی کتاب شفريتز و اوت خالی می باشد که به برخی از آنها در قالب جدول ضرورت به روز آوری اشاره شده است و با توجه به این که چاپ کتاب در سال ۱۳۹۷ می باشد بنابراین منابع استفاده شده کمی قدیمی می باشند. در صورت استفاده از منابع به روزتر، کتاب غنی تر خواهد شد.

## ۵. نتیجه گیری

با توجه به نقد و بررسی کتاب « تئوری سازمان اسطوره‌ها» و براساس معیارها و شاخص های استاندارد نقد، این اثر از امتیاز خوبی در بعد صوری و ساختاری و محتوایی برخوردار بوده و وضعیت مطلوبی به دلیل ارایه مقالات از اسطوره های مدیریت نسبت به آثار مشابه دارد کتاب دارای ساختاری منسجم است که بیشتر بر اساس سیر تاریخی تئوریها پرداخته شده است. بنابراین رویکرد نقد کتاب، اغلب تلاشی است تا شاید بتوان گامی در جهت بهبود کیفی مطالب ارائه شده و حتی معرفی اثر برداشت در این مقاله نیز سعی بر آن شد ضمن معرفی نکات مثبت و منفی اثر حاضر با ارائه پیشنهاداتی در راستای بهبود این اثر مفید گامی برداشته شود.

- کتاب، اثری بسیار ارزشمند در حوزه تئوری سازمان است در این راستا پیشنهادات زیر ارایه می‌گردد که در صورت صلاحدید مولفان محترم اعمال گردد
- اصلاح حروف نگاری و غلط‌های املائی در چاپ جدید
  - بهره‌گیری مناسب از جداول، تصاویر و نمودارها در فصول کتاب
  - استفاده بیشتر از ارجاعات در زیرنویس این اثر و برای معادل تخصصی کلمات ارایه زیرنویس که به نظر ضروری می‌باشد
  - استفاده از ابزار و فنون علمی نظیر تصویر، شکل، جدول، نمودار و نیز در پایان هر فصل از کتاب، سئوالات و مسائل کاربردی در آن حوزه
  - بهره‌گیری از نمودارها، جداول و تصاویر و .... جهت انگیزه و رغبت مخاطب به تداوم مطالعه و پیوستگی بازخوانی آن
  - استفاده از فنون علمی نظیر چکیده یا نتیجه‌گیری در انتهای هر فصل یا اهداف رفتاری، آزمون و تمرین، مثالهای عملی که بتواند در فهم عمیق مطالب به مخاطب خود موثر باشد.
  - استفاده از منابع علمی جدیدتر (از ۱۹۹۰ به بعد) در تکمیل مباحث
  - طرح سئوالات و مسائل و دغدغه‌های مرتبط در پایان هر فصل از کتاب
  - اشاره به طبقه‌بندیهای فلسفی یا طبقه‌بندی‌های دیگر
  - استفاده از مثال‌های عملی یا مطالعات موردی (مانند موارد مطرح در کتاب دفت یا رایینز)
  - جای برخی مقالات اساسی در این زمینه و مقالات مرتبط با ساختارهای مجازی و دانش محور یا ساختارهای نوین و مالتی کراتیک در این زمینه خالی می‌باشد که پرداختن به آنها در عصر اطلاعات و دانایی ضروری می‌باشد
  - به نظر می‌رسد به برخی جنبه‌های مورد تاکید در تئوری‌های سازمان (مانند موارد مطرح در کتاب دفت یا رایینز مثل تعیین کننده‌ها) اشاره نشده است که پرداختن به آنها حداقل در کلیات توصیه می‌شود
  - با توجه به نسخه‌های جدیدتر کتاب به زبان انگلیسی، چند فصل و مجموعه مقالاتی به چاپ جدید به زبان پانگلیسی افزوده شده است که از این لحاظ ترجمه هم نیازمند به روزآوری است



نقد کتاب تئوری های سازمان: اسطوره‌ها (غلامرضا ملک‌زاده و زهرا رجائی) ۲۳۱

## کتاب‌نامه

- استیون اوت، جی. شفريتز (۱۳۹۶) *تئوری های سازمان: اسطوره ها ترجمه علی پارسایان*، تهران، نشر ترمه، جلد اول و دوم
- دفت، ریچارد ال (۱۳۹۲) *تئوری و طراحی سازمان؛ مؤلف: ترجمه: اعرابی-پارسایان تهران، چاپ نهم*، دفتر پژوهشهای فرهنگی
- دفت ریچارد ال (۱۳۹۴) *تئوری و طراحی سازمان ترک ترجمه اعرابی محمد پارسایان علی پژوهشهای فرهنگی*
- اسکات ریچارد (۱۳۸۷) *سازمانها سیستمهای عقلایی طبیعی و باز، میرزایی اهرنجانی حسن*، تهران، انتشارات سمت سازمان سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اول زمستان ۸۷
- رزاقی، محمد ابراهیم (۱۳۹۳)، "نقدی بر کتاب ارتباطات عمومی در ورزشی"، نشریه مدیریت ارتباطات در رسانه های ورزشی، دوره ۱، شماره ۴، تابستان.
- رابینز استیفن پی (۱۹۹۷) *تئوری و طراحی سازمان*، ترجمه الوانی، سیدمهدی: دانایی فرد، حسن ۱۳۷۸، تهران، نشر صفار
- قاسمی، حمید؛ کشکر، سارا و ایزدپرست، لیلا (۱۳۹۴)، "روش شناسی نقد و بررسی کتاب"، انتشارات جامعه شناسان
- سوکاس، هاریمیدوس و چیا رابرت (۱۳۸۹) *فلسفه و تئوری سازمان*، ترجمه: عسگری ناصر، امیری مجتبی، انتشارات دانشگاه تهران چاپ، ویراست اول و چاپ اول، ۴۲۳ صفحه
- درودی، فریبرز (۱۳۹۳). «درآمدی بر انواع نقد و کارکردهای آن»، فصلنامه نقد کتاب، اطلاع رسانی و ارتباطات، سال اول، شماره ۳ و ۴، ۲۲۱-۲۳۴.
- رضی، احمد (۱۳۸۸)، «شاخصه‌های ارزیابی و نقد کتاب‌های درسی دانشگاهی»، سخن سمت، سال چهاردهم، شماره ۱، صص ۳۱-۳۰.
- سلیمان زاده نجفی، نیره‌السادات و اشرفی‌ریزی، حسن و یارمحمدیان، محمدحسین و شهرزادی، لیلا، (۱۳۹۲)، «ساخت و اعتباریابی مقیاس سنجش مقالات نقد کتاب درسی دانشگاهی»، فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهش و نگارش کتب دانشگاهی، شماره ۳۱، پاییز و زمستان، صص ۱۴-۳۰.
- شقایق، مهدی، (۱۳۹۹)، «نقدی بر کتاب اخلاق حرفه‌ای در کتابداری و اطلاع‌رسانی»، پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ماهنامه علمی-پژوهشی، شماره دهم، دی، صص ۲۲۳-۲۴۲.
- شموسی، نعمت‌الله، (۱۳۸۱)، «استناد به منابع الکترونیک در مقالات علمی»، فصلنامه اطلاع‌رسانی، شماره ۳ و ۴، بهار و تابستان.

۲۳۲ پژوهش‌نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، سال ۲۳، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۲

صادقی فسایی، سهیلا و عرفان منش، ایمان، (۱۳۹۴)، مبانی روش‌شناختی پژوهش اسنادی در علوم اجتماعی، راهبرد فرهنگ، شماره ۲۹، بهار، صص ۶۱-۹۱.

صمدی، پروین، (۱۳۹۹)، «نقدی بر کتاب روش‌ها و فنون تدریس»، پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، شماره ۱۰، دی، صص ۲۶۵-۲۸۲.

طاهری عطار، غزاله و حسنی نیک، محمد علی، (۱۳۹۹)، «نقدی بر کتاب حقوق اداری»، پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، شماره ۱۱، بهمن، صص ۳۰۵-۳۱۸.

عبداللهی، حسین، (۱۳۹۹)، «نقد و تحلیل محتوای کتاب راهنمای تدریس در دانشگاه‌ها»، پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، شماره ۱۰، دی، صص ۳۰۹-۳۲۶.

قاسمی، حمید، (۱۳۹۹)، «نقد کتاب مبانی بازاریابی ورزشی»، پژوهشنامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، شماره ۱۰، دی، صص ۳۶۳-۳۸۳.

ملکی، حسن (a)، (۱۳۸۴)، «شیوه طراحی و تالیف کتاب‌های درسی: بخش مقدمات کتاب»، سخن سمت، شماره ۱۴، صفحات ۲۲-۹؛

ملکی، حسن (b)، (۱۳۸۴)، «شیوه طراحی و تالیف کتاب‌های درسی: بخش پیکره و متن»، سخن سمت، شماره ۱۵، صفحات ۲۲-۹؛

Schafritz, GM; Ott, Steven (2000) *Classics of organization theory*, fifth edition, Harcourt college publisher

Minniti, J.S.M. Melo, R.D. Oliveira, J.A.A. Salles, (2017), *The Use of Case Studies as a Teaching Method*

Harpham, G.G. (2006). *The character of criticism*, New York: Routledge.https:

//www.hhh.umn.edu/directory/john-bryson.

Daft Richard I(2021). *organization theory design*, cengagr ,learning Inc

Tompkins Jonathan(2004) *Organization theory and public management*, Thompson wads worth